

1987

FELINOLOŠKO DRUŠTVO LJUBLJANA – FDL

Vošnjakova 1, 1000 Ljubljana

Mob: 040 526 550, Faks: 01 549 31 48

info@fd-ljubljana.si

www.fd-ljubljana.si

Matična štev.: 5277256

Davčna štev.: 27171337

Štev. računa: SI56 0201 0009 1880 112

STERILIZACIJA in KASTRACIJA - MITI in DEJSTVA -

Živalska populacija silovito narašča. Vsako leto se rodi milijone nezaželenih ljubljencev in večino se jih obravnava kot "žive smeti" ter se jih zavrže.

Primarni vzrok za evtanazijo ljubljencev je, da lastniki svojih ljubljencev ne sterilizirajo ali kastrirajo, prav tako je z živalmi, opuščeni zaradi težav s poslušnostjo ali drugih težav (zlasti lastnikovih!). To je tragično in graje vredno, vendar se da preprečiti.

KAJ JE STERILIZACIJA IN KAJ KASTRACIJA?

Postopek odstranitve razmnoževalnih organov živali moškega ali ženskega spola je skopitev. Za žival ženskega spola postopek poimenujemo tudi STERILIZACIJA, za žival moškega spola pa KASTRACIJA.

Očitni razlog, zakaj je skopitev tako pomembna, je preprečevanje nezaželenih in ponesrečenih brejosti.

Vendar sam postopek prinaša še veliko drugih prednosti tako za žival kot lastnika.

SAMIČKE

Ta preventivni kirurški postopek - torej sterilizacija, se lahko opravi že zgodaj, pri starosti 2-4 mesecih. Nedavne znanstvene raziskave so pokazale, da se mlajši kužek ali muca bolje odzoveva in preživita anestezijo in kirurški postopek. Pogovorite se s svojim veterinarjem o tem, kdaj bi se moral vaš ljubljencek skopiti. Mnogi veterinarji se še vedno odločajo, da ta postopek izvedejo na živalih, starih najmanj 5 do 6 mesecev.

V njihovo dobro bi morale biti vse mačke sterilizirane, če se ne bodo uporabljale za vzrejo ali razstavljanje. Ni pomembno, ali ji boste dovolili ven le nadzorovano ali ne, saj so fizične pridobitve, ki izhajajo iz zgodnje sterilizacije tako dobre, da ni dobrih razlogov, zakaj se je ne bi izvedlo. Dodatno se izognete vedenjskim problemom, ki so povezani s spolnim nagonom pri nesterilizirani živali ženskega spola.

Fizične prednosti zgodnje sterilizacije

Preprosto ni razumsko, da bi hišni ljubljenci omogočali imeti eno leglo, preden se jo STERILIZIRA. Od čakanja se ne pridobi nič, od zgodnje STERILIZACIJE pa veliko. Pri hišni ljubljenci, ki se jo sterilizira pred prvim breznanjem je zelo zmanjšano tveganje za razvoj *raka jajčnikov*, *maternice in seskov*, drugega najpogostejšega raka pri mačkah. Nikoli se ji ne bo razvilo *vnetje maternice*. Vnetje maternice ali pyometra lahko resno ogrozi življenje in terja urgentno sterilizacijo. Ta vnetja se zelo pogosto pojavljajo pri starejših, nesteriliziranih samicah. Seveda zgodnja sterilizacija preprečuje tudi nenačrtovano in nezaželeno brejost.

Če vaša nesterilizirana samička postane breja po nesreči, je lahko to potencialno ogrožujoče za njeno zdravje, če je premlada. Šest mesecev stara samička ni pripravljena na materinstvo.

Kar se tiče argumenta, da se sterilizirane samičke vselej zredijo, to ni nujno res. Res je, da so sterilizirani ljubljenci lahko bolj nagnjeni k debelosti, toda to se dogaja, ker ob približevanju samičke zreli odraslosti ta lahko postane manj fizično aktivna in potrebuje manj kalorij in energije. Fizična zrelost pogosto nastopi kmalu po sterilizaciji. Zato se pogosto dolži sterilizacijo, če se ljubljencek zredi. Če svojega ljubljenceka ne boste preveč hranili in mu boste omogočali veliko dnevnega gibanja, se ne bo veliko zredil. V nasprotnem primeru se bo zredil ne glede na to, ali je bil poseg opravljen ali ne.

Vedenjske pridobitve zaradi zgodnje sterilizacije

V času breznanja, ko je samička dojemljiva za samčke, lahko poskuša slednja pobegniti iz hiše. Prav tako lahko začne označevati teritorij z urinom, zlasti, če so v gospodinjstvu ali bližnji okolici še drugi ljubljenci (samčki ali samice). Nesterilizirana samička lahko oboli za motnjo, poznano tudi kot "lažna nosečnost", ki posnema vse fizične in vedenjske stadije nosečnosti, čeprav ni oplojenih jajčec. Ta motnja je zlasti pogosta pri ljubljencih, ki so zelo odvisni od svojih lastnikov ter se pojavi tudi, ko ni bilo nobenega parjenja. Nekatere samičke doživljajo lažno nosečnost vsakič po breznanju.

Zelo moteč stranski učinek tega, da imamo pri hiši nesterilizirano samičko je potreba po tem, da odganjamo njene nezaželene snubce. Samčki se bodo pojavljali na vašem pragu, se zadrževali na vrtu ter se med seboj borili. Poleg tega lahko mačke in celo nekatere psičke "jočejo". Misleč, da je vaša ljubljenska v stiski ali da jo kaj boli, jo peljete k veterinarju, kjer izveste, da je v fazi breznanja in išče partnerja.

SAMČKI

Pri okoli šestih ali sedmih mesecih starosti bo vaš samček postal spolno zrel. Najbolje je operacijo opraviti, dokler je še mlad, čeprav se jo lahko opravi v katerikoli starosti v življenju ljubljénčka.

Ta postopek se uvršča med preventivne kirurške postopke, tako kot sterilizacija. KASTRACIJA ne spremeni videza samčka. Še vedno bo imel sekundarne spolne značilnosti, ne glede na starost, v kateri je postopek opravljen.

Najverjetneje bo manj agresiven na nekaterih področjih, zlasti pa v odnosu do drugih samčkov.

Kot pri steriliziranih samičkah se samčki ne bodo zredili, če jim dajemo dobro, uravnoteženo hrano in jim omogočamo dovolj gibanja.

Fizične koristi zgodnje kastracije

Nekastrirani samčki lahko imajo številne zdravstvene težave, povezane s hormoni, ko se starajo. Razvijejo se jim lahko *rak prostate, perianalni tumorji, rak testisov*. KASTRACIJA zelo zniža tveganje za te zdravstvene težave.

Vedenjske koristi zgodnje kastracije

Kastracija je zlasti učinkovita kot preventivna metoda proti številnim pogostim težavam z vedenjem. En aspekt vedenja samca je agresija proti drugim samcem. Ko samec doseže spolno fizično in spolno zrelost, postane vedno bolj zaščitniški do tega, kar ima za svoj "teritorij".

Njegova definicija "njegovega" se tudi spreminja in meje se lahko povečujejo.

Pogosto se lastniki tega niti ne zavedajo, dokler se ne pripeti nesreča ter je njihov ali drug samček hudo ranjen ali celo mrtev. "*Toda vedno je tako nežen*", je pogost komentar vznemirjenega lastnika v teh okoliščinah. In res je – dokler njegove lastnine ne ogrozi drugi samec, ki jo si jo sam lasti. Takrat teritorialni instinkt prevlada nad socializiranim vedenjem, ki se ga je naučil ter bo branil svoje ozemlje včasih tudi do smrti.

Skupaj k temu instinktu spada potepanje. Spolno aktiven samec mora nadzorovati meje svoje lastnine in jih nenehno širiti. Dodatno je vselej v pozoru za kakšno dojemljivo samičko in če se samica brezna tudi kilometre daleč, jo bo našel.

Pogosto se samec zadržuje v tem območju več dni in čisto pozablja, da sploh ima dom. Lahko se pojavijo hudi boji, kadar več samcev lovi samičko, četudi je zaprta v hišo.

Raziskave kažejo, da se izmed vseh pozitivnih vedenjskih sprememb, ki sledijo kastraciji, potepanje najbolj spremeni.

Nekastrirani samec lahko začne markirati svoj teritorij z uriniranjem na vsako pokončno površino, ki jo najde. To je običajno povezano s samičko, ki se nekje pripravlja na možitev znotraj teritorija tega samčka ali pa se samček premika po soseščini. Teh pojavov se ne zavedate nujno, vendar boste zanje kmalu izvedeli, ko bo vaš sicer vzgojen ljubljénček nenadoma markiral po hiši. Ob odsotnosti drugih moških živali lahko samčki agresivno branijo svoj teritorij tudi pred ljudmi. Pretirano zaščitniško vedenje do družinskih članov se lahko kaže z renčanjem ali pihanjem na obiskovalce v

vašem domu. Za mačje samčke zlasti velja, da kastriran samček ne bo markiral (skoraj vsi nekastrirani mačji samčki markirajo). Prav tako vpijejo, kot da so v hudih bolečinah. Pomislite lahko, da vašega mačka kaj boli ter ga peljete k veterinarju, tam pa izveste, da si išče nevesto.

Kastracija naredi življenje prijetnejše, saj odstrani nekatera vedenja, s katerimi se ljudje težko sprijaznijo - vedenja, zaradi katerih lahko ljubljénček pristane tudi v zavetišču.

KAKŠEN JE KIRURŠKI POSTOPEK

Operacija sama vsekakor ni kruta, marveč popolnoma preprost in rutinski proces, ki ljubljénčku pravzaprav pomaga. Kadar je opravljena pri mladi živali, zapusti največ en ali dva dni neudobja. Lastniki bodo dobili navodila o prenehanju hranjenja in dajanja vode ljubljénčku pred postopkom. Teh navodil se pazljivo držite! Večina veterinarjev bo ljubljénčka skrbno pregledala pred anestezijo. To pogosto vključuje krvni test in analizo urina. Ti testi so nujni, da se prepričamo, da ni prikritih zdravstvenih težav, kakršne so bolezni ledvic in jeter, diabetes ali kronična infekcija, ki bi pacienta med postopkom lahko resneje ogrozile.

Pri samičkah bodo odstranili jajčnike in maternico ter tako preprečili proizvodnjo jajčec. Pri samčkih bodo odstranili testise in s tem tudi izvor sperme. Po operaciji bodo žival še opazovali. Nekateri veterinarji zadržijo žival čez noč na opazovanju, večina tistih pa, ki so jim poseg opravili zjutraj, lahko gre pozno popoldne domov počivat in okrevat. Lastnik bo ponovno dobil navodila o skrbi za ljubljénčka naslednjih nekaj dni. Skrbno se držite teh navodil in vaš ljubljénček si bo opomogel v zelo kratkem času.

Kastracija in sterilizacija sta v dobro VAS, vašega LJUBLJÉNČKA in okolja.

Zakaj za vašega ljubljénčka? - Sterilizacija in kastracija zmanjšata tveganje za določene bolezni in raka razmnoževalnih organov pri samčkih in samičkah. Kastrirane ali sterilizirane živali tako živijo dlje. Pri samičkah se prekine breznanje in torej nervoza, pri samčkih pa markiranje in potepanje.

Zakaj za vas? - Običajno je poseg cenejši, morda se lahko dogovorite za popuste. Zmanjša tveganje nezaželenih legel. Ne bo vam treba več skrbeti za neželene mladiče ali jim iskati dom.

Zakaj za okolje v katerem živimo mi in naši ljubljénčki? - Brezdomne živali so resen problem. Uničujejo lastnino, širijo bolezni in stanejo veliko denarja, da se jih nadzira. Grozljivo opravilo je, da evtanaziramo živali zaradi neodgovornega parjenja.